

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3
ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์*

THE NEEDS FOR DEVELOPING TEACHERS IN SCHOOLS UNDER NONTHABURI
CONSORTIUM 3 BASED ON THE CONCEPT OF CRITICAL THINKING DISPOSITION

¹ปจรรย์ สุกิลาณรรักษ์ Pajaree Susilanurak ²พงษ์ลิกิต เพชรผล Ponglikit Petpon

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: pajaree@tpn.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 จำนวน 6 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 จำนวน 247 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (PNI_{Modified} = 0.322) เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ความเป็นระบบ (PNI_{Modified} = 0.398) รองลงมาคือ ความมั่นใจในการคิดของตนเอง (PNI_{Modified} = 0.378) ความเป็นนักวิเคราะห์ (PNI_{Modified} = 0.335) ความอยากรู้อยากเห็น (PNI_{Modified} = 0.311) การขอค้นหาคำความจริงให้ปรากฏ (PNI_{Modified} = 0.257) และการเปิดใจกว้าง (PNI_{Modified} = 0.250) มีลำดับความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด

คำสำคัญ: ลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์, ความต้องการจำเป็น, การพัฒนาครู, โรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3

Abstract

The purpose of this research is to study the needs of the development of teachers in schools under Nonthaburi consortium 3, based on the concept of critical thinking disposition. This study was conducted using a descriptive research approach. The population was 6 secondary schools under Nonthaburi consortium 3. The survey was completed by 247 people, who were all secondary school teachers in schools under Nonthaburi consortium 3. The tools used in the research were questionnaires on the current state and desired state of teacher development in schools under Nonthaburi consortium 3, based on the concept of critical thinking disposition. The data were analyzed by arithmetic mean, standard deviation,

and the modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$). The finding showed that the needs of the development of teachers in schools under Nonthaburi consortium 3, based on the concept of critical thinking disposition is at a high level ($PNI_{Modified} = 0.322$). When analyzing individual needs, it was found that systematicity were ranked the highest ($PNI_{Modified} = 0.398$), follow by critical thinking-confidence ($PNI_{Modified} = 0.378$), analyticity ($PNI_{Modified} = 0.335$), inquisitiveness ($PNI_{Modified} = 0.311$), and truth-seeking ($PNI_{Modified} = 0.257$). Meanwhile, open-mindedness had the least necessary needs index ($PNI_{Modified} = 0.250$)

Keywords: Critical Thinking Disposition, Needs, Teacher Development, Schools Under Nonthaburi Consortium 3

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาการมีข้อมูลข่าวสารจากหลายแหล่งมากเกินไป ผู้คนสามารถรับและส่งต่อข้อมูลให้ผู้อื่นได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย ซึ่งข้อมูลที่ส่งต่อในแต่ละวันบางครั้งอาจไม่ใช่ประกาศจากทางการ หรืออาจเป็นข่าวปลอม อ้างจากข้อมูลสถิติตั้งแต่ปี 2562-2564 ของศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมพบประเด็นที่น่าสนใจ คือ ครูและนักเรียนเป็นกลุ่มอาชีพของผู้ส่งต่อข่าวที่เข้าข่ายเป็นข่าวปลอมมากที่สุด 2 อันดับแรก (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2564) ทั้งนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นอาจเป็นเพราะขาดการคิดพิจารณาตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและไม่ได้ผ่านกระบวนการคิดเพื่อแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงและความคิดเห็นที่เป็นส่วนหนึ่งของการคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 จากแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) มีการระบุแนวทางในการพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีทักษะด้านการคิด โดยควรมีการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์ และจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา สอดคล้องกับรายงานของ World Economic Forum 2020 ที่ระบุว่า การปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาและเพิ่มการลงทุนในทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในอนาคต เป็นสิ่งสำคัญอย่างมากต่อความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ ดังนั้นผู้กำหนดนโยบายต้องปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียนในการสอนทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Schwab and Zahidi, 2020)

การคิดเชิงวิพากษ์ หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) หมายถึง การคิดที่มีเหตุผล โดยผ่านการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ (สุวิทย์ มูลคำ, 2549) โดยต้องอาศัยเหตุผล ความรู้และประสบการณ์ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่ปรากฏเพื่อการตัดสินใจ (สุนีย์ ผงยงศิลป์, 2547) โดยไม่เห็นคล้อยตามข้ออ้างที่น่าเสนอ แต่ตั้งคำถามท้าทาย หรือโต้แย้งข้ออ้างนั้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2555) เพื่อนำไปสู่การค้นหาความจริงและเปิดโอกาสให้แก่ความคิดใหม่ที่แตกต่างอันนำไปสู่คำตอบที่สมเหตุสมผลมากกว่าข้ออ้างเดิม เกิดผลดีแก่ชีวิตและสังคมส่วนรวม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2556) ในการพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์ให้เกิดในตัวบุคคลนั้น การสอนให้คิดหรือพัฒนาเพียงทักษะการคิดอย่างเดียวไม่พอ จำเป็นต้องมีการฝึกทำให้เป็นนิสัย ทำให้ชินจนเป็นปกติ เมื่อเกิดเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลแล้ว บุคคลนั้นจะมีแนวโน้มที่จะพิจารณาปัญหา ตัดสินใจและแสดงพฤติกรรมอย่างมีวิจารณญาณ แต่หากไม่ได้รับการฝึกฝนจนเคยชิน แม้บุคคลนั้นจะมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างดี

มาก แต่อาจจะไม่แสดงพฤติกรรมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (บุญญาภรณ์ วีระพงษ์นันท์, ประพิมพ์พงศ์ วัฒนะรัตน์ และอัจฉรา ประเสริฐสิน, 2561) โดยลักษณะนิสัยของการคิดเชิงวิพากษ์มีองค์ประกอบทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การเปิดใจกว้าง ความเป็นระบบ ความอยากรู้อยากเห็น ความเป็นนักวิเคราะห์ การชอบค้นหาความจริงให้ปรากฏ และความมั่นใจในการคิดของตนเอง (Facione et al., 1995)

โรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ประกอบด้วยโรงเรียนบางบัวทอง โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี โรงเรียนไทรน้อย โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี และโรงเรียนราชฤทธินิคม มีการกำหนดพันธกิจและเป้าประสงค์ในการพัฒนาครูให้มีศักยภาพ สมรรถนะและทักษะการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของแรงงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี, 2565) สะท้อนให้เห็นว่า ครูผู้สอนควรมีลักษณะนิสัยของการคิดเชิงวิพากษ์ อ้างจากรายงานการศึกษาการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจากผลการทดสอบ O-NET และ PISA ระบุว่า คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนเป็นอย่างมาก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ทั้งนี้ลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญ (Tajularipin, 2017) พฤติกรรมของครูที่เอื้ออำนวยต่อการคิดจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน กล่าวคือ การให้เวลาที่เหมาะสมเพียงพอที่ผู้เรียนจะวิเคราะห์ สังเคราะห์ความคิดของตนเอง ป้อนคำถามที่ท้าทายความคิด พยายามให้ผู้เรียนเสนอความคิดเห็นได้อย่างอิสระโต้แย้งด้วยเหตุและผล หรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถาม มีความกระตือรือร้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด รวมถึงครูผู้สอนต้องแสดงบุคลิกภาพที่เคารพความแตกต่างทางความคิดของทุกคนโดยปราศจากอคติ (พิริยลักษณ์ ศิริสุภลักษณ์, 2556)

รายงานผลการประเมินตนเองของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีร้อยละของผู้เรียนที่มีความสามารถในการวิเคราะห์คิดอย่างมีวิจารณญาณลดลงจากปีการศึกษา 2564 อีกทั้งโรงเรียนยังได้ระบุดูจุดควรพัฒนาในการส่งเสริมให้ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยออกแบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูในการค้นหาแสวงหาความรู้เพื่อเพิ่มทักษะในด้านต่างๆ ให้ตนเอง เพื่อนำความรู้ ความสามารถและทักษะมาใช้ในการปฏิบัติงานทั้งด้านการสอนและการสนับสนุนการสอนอย่างเป็นระบบ มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างวิจัยหรือนวัตกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะที่สำคัญในการใช้ชีวิตและทำงานในศตวรรษที่ 21 แก่ผู้เรียน

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาลักษณะนิสัยของการคิดเชิงวิพากษ์ของครูเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติหน้าที่ของครู และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยของการคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาการศึกษาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

1.1 ประชากร คือ โรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น นนทบุรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนบางบัวทอง 2) โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี 3) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี 4) โรงเรียนไทรน้อย 5) โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี และ 6) โรงเรียนราษฎร์นิยม

1.2 ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 จำนวน 247 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์การทำงานเป็นครู และวิทยฐานะ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 24 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ของ John W. Best (1981)

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์และการพัฒนาครู กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ออกแบบและสร้างเครื่องมือตามผังโครงสร้างเครื่องมือและข้อคำถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเพื่อนำมาใช้ในการเก็บข้อมูล จากการสรุปผล พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50 โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีจำนวน 20 ข้อ และข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 มีจำนวน 4 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น นนทบุรี ในการออกหนังสือราชการเวียนแจ้งไปยังโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ทั้ง 6 โรงเรียนในการตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Form โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล จำนวน 20 วัน ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบการตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for

Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ โดยภาพรวมมีรายละเอียดของผลการศึกษา ดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ โดยภาพรวม

การพัฒนาครูตามแนวคิด ลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	PNIModified	ลำดับที่
1. การเปิดใจกว้าง	3.709	0.678	มาก	4.634	0.567	มากที่สุด	0.250	6
2. ความเป็นระบบ	3.419	0.622	ปานกลาง	4.778	0.491	มากที่สุด	0.398	1
3. ความอยากรู้อยากเห็น	3.464	0.656	ปานกลาง	4.535	0.598	มากที่สุด	0.311	4
4. ความเป็นนักวิเคราะห์	3.540	0.626	มาก	4.724	0.561	มากที่สุด	0.335	3
5. การขอค้นหาความจริงให้ปรากฏ	3.760	0.580	มาก	4.728	0.541	มากที่สุด	0.257	5
6. ความมั่นใจในการคิดของตนเอง	3.411	0.683	ปานกลาง	4.702	0.514	มากที่สุด	0.378	2
เฉลี่ยรวม	3.551	0.641	มาก	4.684	0.545	มากที่สุด	0.322	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.551$, $S.D. = 0.641$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การขอค้นหาความจริงให้ปรากฏ อยู่ในระดับมาก ($M = 3.760$, $S.D. = 0.580$) รองลงมาคือ การเปิดใจกว้าง อยู่ในระดับมาก ($M = 3.709$, $S.D. = 0.678$) ความเป็นนักวิเคราะห์ อยู่ในระดับมาก ($M = 3.540$, $S.D. = 0.626$) ความอยากรู้อยากเห็น อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.464$, $S.D. = 0.656$) และความเป็นระบบ อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.419$, $S.D. = 0.622$) ด้านที่น้อยที่สุดคือ ความมั่นใจในการคิดของตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.411$, $S.D. = 0.683$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.684$, $S.D. = 0.545$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ความเป็นระบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.778$, $S.D. = 0.491$) รองลงมาคือ การขอค้นหาความจริงให้ปรากฏ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.728$, $S.D. = 0.541$) ความเป็นนักวิเคราะห์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.724$, $S.D. = 0.561$) ความมั่นใจในการคิดของตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.702$, $S.D. = 0.514$) และ การเปิดใจกว้าง อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.634$, $S.D. = 0.567$) และด้านที่น้อยที่สุดคือ ความอยากรู้อยากเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.535$, $S.D. = 0.598$)

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ความเป็นระบบ ($PNIModified = 0.398$)

รองลงมาคือ ความมั่นใจในการคิดของตนเอง ($PNI_{Modified} = 0.378$) ความเป็นนักวิเคราะห์ ($PNI_{Modified} = 0.335$) ความอยากรู้อยากเห็น ($PNI_{Modified} = 0.311$) การชอบค้นหาความจริงให้ปรากฏ ($PNI_{Modified} = 0.257$) และการเปิดใจกว้าง ($PNI_{Modified} = 0.250$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนใน สหวิทยาเขตถนนพสุธา 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านการเปิดใจกว้าง

การเปิดใจกว้าง	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
1. การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง	3.656	0.656	มาก	4.619	0.527	มากที่สุด	0.264	2
2. การรับฟังความคิดเห็นโดยไวต่อโอกาสที่จะเกิดความลำเอียง	3.510	0.668	มาก	4.474	0.610	มาก	0.275	1
3. การรับฟังความคิดเห็นโดยไม่ด่วนตัดสิน	3.749	0.717	มาก	4.688	0.601	มากที่สุด	0.251	3
4. การที่สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของตนเองได้โดยไม่ยึดติด เมื่อมีหลักฐานและเหตุผลเพียงพอ	3.919	0.670	มาก	4.753	0.526	มากที่สุด	0.213	4

จากตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตถนนพสุธา 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านการเปิดใจกว้าง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความต้องการจำเป็นข้อที่มีความต้องการสูงที่สุด คือ การรับฟังความคิดเห็นโดยไวต่อโอกาสที่จะเกิดความลำเอียง ($PNI_{Modified} = 0.275$) รองลงมา คือ การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ($PNI_{Modified} = 0.264$) และการรับฟังความคิดเห็นโดยไม่ด่วนตัดสิน ($PNI_{Modified} = 0.251$) ทั้งนี้ข้อที่มีความต้องการต่ำที่สุด คือ การที่สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของตนเองได้โดยไม่ยึดติด เมื่อมีหลักฐานและเหตุผลเพียงพอ ($PNI_{Modified} = 0.213$)

ตารางที่ 3 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนใน สหวิทยาเขตถนนพสุธา 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านความเป็นระบบ

ความเป็นระบบ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
1. ความเข้าใจในภาพรวมของงาน	3.425	0.613	ปานกลาง	4.830	0.489	มากที่สุด	0.410	2
2. การวางแผนงานเป็นลำดับขั้นตอน	3.328	0.550	ปานกลาง	4.842	0.463	มากที่สุด	0.455	1
3. การจัดองค์ประกอบที่ซับซ้อน	3.611	0.580	มาก	4.899	0.352	มากที่สุด	0.357	4
4. การจัดลำดับความสำคัญ	3.312	0.730	ปานกลาง	4.543	0.622	มากที่สุด	0.372	3

จากตารางที่ 3 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตถนนพสุธา 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านความเป็นระบบ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความต้องการจำเป็นข้อที่มีความต้องการสูงที่สุด คือ การวางแผนงานเป็นลำดับขั้นตอน ($PNI_{Modified} = 0.455$) รองลงมา คือ ความเข้าใจในภาพรวมของงาน ($PNI_{Modified} = 0.410$) และการ

จัดลำดับความสำคัญ ($PNI_{Modified} = 0.372$) ทั้งนี้ข้อที่มีความต้องการต่ำที่สุด คือ การจัดองค์ประกอบที่ซับซ้อน ($PNI_{Modified} = 0.357$)

ตารางที่ 4 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตถนนพบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านความอยากรู้อยากเห็น

ความอยากรู้อยากเห็น	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
1. การเห็นคุณค่าของการรับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย	3.733	0.626	มาก	4.749	0.572	มากที่สุด	0.272	4
2. การเห็นคุณค่าของการรับข้อมูลจากหลากหลายมุมมอง	3.623	0.698	มาก	4.737	0.477	มากที่สุด	0.307	3
3. ความอยากเข้าใจจนกระทั่งแม้ว่าสิ่งนั้นจะยังไม่มีประโยชน์ในปัจจุบัน	3.372	0.611	ปานกลาง	4.518	0.597	มากที่สุด	0.340	1
4. ความอยากเรียนรู้แม้ว่าสิ่งนั้นจะยังไม่มีประโยชน์ในปัจจุบัน	3.126	0.684	ปานกลาง	4.138	0.719	มาก	0.324	2

จากตารางที่ 4 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตถนนพบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านความอยากรู้อยากเห็น เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความต้องการจำเป็นข้อที่มีความต้องการสูงที่สุด คือ ความอยากเข้าใจจนกระทั่งแม้ว่าสิ่งนั้นจะยังไม่มีประโยชน์ในปัจจุบัน ($PNI_{Modified} = 0.340$) รองลงมา คือ ความอยากเรียนรู้แม้ว่าสิ่งนั้นจะยังไม่มีประโยชน์ในปัจจุบัน ($PNI_{Modified} = 0.324$) และการเห็นคุณค่าของการรับข้อมูลจากหลากหลายมุมมอง ($PNI_{Modified} = 0.307$) ทั้งนี้ข้อที่มีความต้องการต่ำที่สุด คือ การเห็นคุณค่าของการรับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ($PNI_{Modified} = 0.272$)

ตารางที่ 5 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตถนนพบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านความเป็นนักวิเคราะห์

ความเป็นนักวิเคราะห์	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
1. ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลตามสถานการณ์	3.737	0.598	มาก	4.749	0.543	มากที่สุด	0.271	4
2. ความสามารถคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต	3.498	0.630	ปานกลาง	4.757	0.531	มากที่สุด	0.360	2
3. ความสามารถประยุกต์ใช้เหตุผลและหลักฐานเพื่อค้นทางเลือกต่างๆ	3.494	0.674	ปานกลาง	4.640	0.615	มากที่สุด	0.328	3
4. ความสามารถประยุกต์ใช้เหตุผลและหลักฐานในการแก้ไขปัญหา	3.433	0.600	ปานกลาง	4.749	0.550	มากที่สุด	0.383	1

จากตารางที่ 5 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตถนนพบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านความเป็นนักวิเคราะห์ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความต้องการจำเป็นข้อที่มีความต้องการสูงที่สุด คือ ความสามารถประยุกต์ใช้

เหตุผลและหลักฐานในการแก้ไขปัญหา ($PNI_{Modified} = 0.383$) รองลงมา คือ ความสามารถคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต ($PNI_{Modified} = 0.360$) และความสามารถประยุกต์ใช้เหตุผลและหลักฐานเพื่อค้นหาทางเลือกต่าง ๆ ($PNI_{Modified} = 0.328$) ทั้งนี้ข้อที่มีความต้องการต่ำที่สุด คือ ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลตามสถานการณ์ ($PNI_{Modified} = 0.271$)

ตารางที่ 6 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านการขอค้นหาคำความจริงให้ปรากฏ

การขอค้นหาคำความจริงให้ปรากฏ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
1. ความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้ที่ถูกต้องให้มากที่สุด	3.891	0.534	มาก	4.854	0.463	มากที่สุด	0.248	3
2. การใช้แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือในการสืบค้น	3.644	0.640	มาก	4.538	0.575	มากที่สุด	0.246	4
3. ความเป็นกลางในการสืบค้น	3.798	0.548	มาก	4.802	0.560	มากที่สุด	0.264	2
4. การตั้งคำถามเมื่อมีข้อสงสัยอย่างสม่ำเสมอ	3.709	0.595	มาก	4.717	0.556	มากที่สุด	0.272	1

จากตารางที่ 6 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านการขอค้นหาคำความจริงให้ปรากฏ เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ความต้องการจำเป็นข้อที่มีความต้องการสูงที่สุด คือ การตั้งคำถามเมื่อมีข้อสงสัยอย่างสม่ำเสมอ ($PNI_{Modified} = 0.272$) รองลงมา คือ ความเป็นกลางในการสืบค้น ($PNI_{Modified} = 0.264$) และความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้ที่ถูกต้องให้มากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.248$) ทั้งนี้ข้อที่มีความต้องการต่ำที่สุด คือ การใช้แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือในการสืบค้น ($PNI_{Modified} = 0.246$)

ตารางที่ 7 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านความมั่นใจในการคิดของตนเอง

ความมั่นใจในการคิดของตนเอง	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
1. ความเชื่อในการตัดสินใจโดยอาศัยเหตุผลและข้อมูล	3.308	0.683	ปานกลาง	4.368	0.655	มาก	0.321	4
2. ความมั่นใจในการตัดสินใจ	3.474	0.709	ปานกลาง	4.838	0.430	มากที่สุด	0.393	2
3. ความแน่วแน่ไม่หวั่นไหว	3.462	0.702	ปานกลาง	4.794	0.453	มากที่สุด	0.385	3
4. ความกล้าเผชิญหน้ากับอคติของผู้อื่น	3.401	0.635	ปานกลาง	4.810	0.486	มากที่สุด	0.414	1

จากตารางที่ 7 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านความมั่นใจในการคิดของตนเอง เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ความต้องการจำเป็นข้อที่มีความต้องการสูงที่สุด คือ ความกล้าเผชิญหน้า

กับอคติของผู้อื่น ($PNI_{Modified} = 0.414$) รองลงมา คือ ความมั่นใจในการตัดสินใจ ($PNI_{Modified} = 0.393$) และความแน่วแน่ไม่หวั่นไหว ($PNI_{Modified} = 0.385$) ทั้งนี้ข้อที่มีความต้องการต่ำที่สุด คือ ความเชื่อในการตัดสินใจ โดยอาศัยเหตุผลและข้อมูล ($PNI_{Modified} = 0.321$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ผลวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ความเป็นระบบ สะท้อนให้เห็นว่าครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่ทำงานอย่างเป็นระบบ มีระเบียบ มีการวางแผน (Kokdemir, 2003) ซึ่งพฤติกรรมของผู้คิดอย่างเป็นระบบมักจะมีสมาธิในองค์กรรวม มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีการทำงานเป็นขั้นตอน มีรายละเอียดที่ชัดเจนและเรียนรู้ในการวางแผนเพื่อนำความรู้ไปใช้ได้อย่างแม่นยำ (Boonjeam, 2017) เชื่อมโยงกับบทบาทและหน้าที่ของครูในด้านการสอนที่ระบุว่าครูมีหน้าที่วางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างมีระบบและลำดับขั้นอย่างชัดเจน และครูต้องปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ ซึ่งการวางแผนการจัดการเรียนรู้นั้นถือเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lithoxidou and Georgiadou (2023) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการคิดเชิงวิพากษ์ในการศึกษาครู พบว่านักศึกษาวิชาศึกษาศาสตร์ต้องได้รับการฝึกอบรมความเป็นระบบผ่านการออกแบบแผนการสอนและกระบวนการต่างๆ ที่ใช้จัดกิจกรรมในชั้นเรียนซึ่งต้องวางแผนโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนและผลลัพธ์การเรียนรู้ ตลอดจนความเหมาะสมของกลยุทธ์ที่ใช้เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความเข้าใจของผู้เรียน

นอกจากนี้ สมรรถนะประจำสายงานของครูในด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการทำวิจัย เพื่อพัฒนาผู้เรียน ยังให้ความสำคัญกับความมีระบบของครู โดยระบุว่าครูต้องมีความสามารถในการทำความเข้าใจ แยกประเด็นส่วนย่อย รวบรวม ประมวลผลหาข้อสรุปอย่างมีระบบและนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบหรืองานในภาพรวมและดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาอย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรณิดา คำนา (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเอื้อต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า การปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 โดยการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบที่ค้นพบในงานวิจัยเล่มนี้ ได้แก่ บุคลากรมีความเข้าใจในงานที่ได้รับมอบหมาย มีการจัดลำดับความสำคัญก่อน-หลังในการปฏิบัติงาน มีความสามารถด้านการวางแผนและการพัฒนาแผนงาน

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของความเป็นระบบรายข้อย่อย พบว่าข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือการวางแผนงานเป็นลำดับขั้นตอน รองลงมาคือความเข้าใจในภาพรวมของงาน และการจัดลำดับความสำคัญ ในบริบทโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ทำให้การบริหารจัดการโรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย วางแผนกลยุทธ์ และทำงานอย่างเป็นระบบ ดังนั้นรูปแบบการทำงานของครูจึงต้องมีการวางแผนงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับสมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานที่ระบุว่าครูต้องมีความสามารถวิเคราะห์ภารกิจงานเพื่อวางแผนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานทุกภาคเรียน และกำหนดแผนการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) สอดคล้องกับผลวิจัยของ Emidar and Indriyani (2023) ที่ทำการศึกษเกี่ยวกับทักษะการวางแผนการเรียนรู้อันส่งผลต่อทักษะการสอนของครู พบว่า

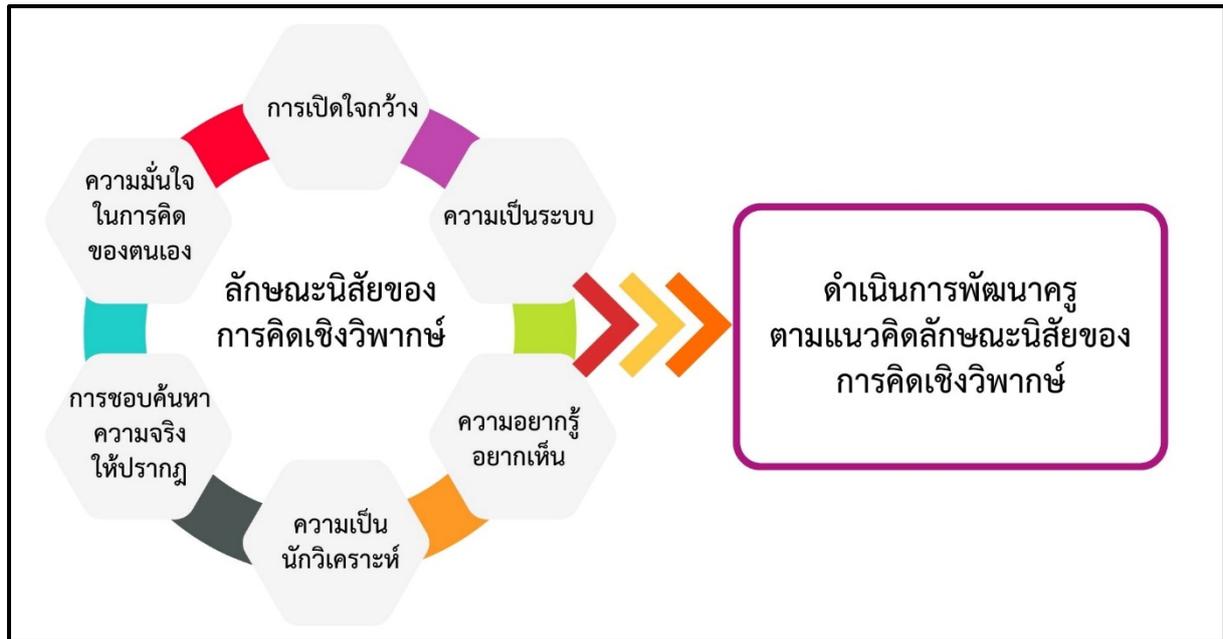

ทักษะการวางแผนการเรียนรู้มีอิทธิพลอย่างมากต่อทักษะการสอนของครู ดังนั้น ครูจึงต้องมีทักษะในการวางแผนเพื่อเลือกรูปแบบการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน นอกจากนี้ ครูยังต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในสถานศึกษา เนื่องจากการวางแผนปฏิบัติการช่วยให้เห็นภาพรวมในการปฏิบัติงานขององค์กร ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายปลายทางที่ต้องการอันจะทำให้งานบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ (กรรณาภรณ์ สุธอม, 2560) ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมีกระบวนการที่จะทำให้ครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนเห็นประโยชน์และความสำคัญของการวางแผน รวมทั้งมีการพัฒนาความรู้ทักษะด้านการวางแผนอย่างเพียงพอเพื่อร่วมมือกันวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป (รัตนา กาญจนพันธ์, 2557) สอดคล้องกับผลวิจัยของฐิตาภัทร์ รุ่งราม่า, ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์ (2565) ที่ศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า สภาพที่เป็นจริงต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของครู อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่คาดหวังต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของครูอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรเน้นให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

นอกจากนี้ การจัดลำดับความสำคัญของงานยังเป็นทักษะที่สำคัญต่อการทำงานของครู โดยครูต้องมีการจัดการอย่างมีระบบ ต้องตัดสินใจว่างานใดที่มีความสำคัญก่อนหลัง เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในหน้าที่และเสร็จตามเวลาที่กำหนด (ดำรงค์ ชลสุข, 2563) เนื่องจากการที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นนั้น ผู้ปฏิบัติงานควรมีทักษะการจัดลำดับความสำคัญก่อน-หลังของการปฏิบัติงาน (Dubrin, 1998) สำหรับบริบทของครูในโรงเรียนในสหวิทยาเขต 3 นนทบุรี ที่เน้นให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จึงต้องส่งเสริมและพัฒนาครูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับวิจัยของพิชญาภา ยืนยาว และธีรฐ ธาดาตันติโชค (2561) ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะห้องประกอบคุณลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 พบว่า บุคคลแห่งการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบของคุณลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 มีตัวแปรคือการจัดลำดับความสำคัญของงาน ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องสามารถบริหารจัดการงานทั้งในด้านการสอนและงานสนับสนุนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ การสังเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาครูตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ที่มีทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเปิดใจกว้าง 2) ความเป็นระบบ 3) ความอยากรู้อยากเห็น 4) ความเป็นนักวิเคราะห์ 5) การขอค้นหาคำความจริงให้ปรากฏ และ 6) ความมั่นใจในการคิดของตนเอง เพื่อส่งเสริมให้ครูมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อการใช้กระบวนการคิดเชิงวิพากษ์ อันเป็นทักษะที่จำเป็นในการทำงานที่โลกอนาคต 2025 ต้องการ ซึ่งการดำเนินการพัฒนาครูดังกล่าว จะช่วยให้ครูปฏิบัติงานด้านการสอนและการสนับสนุนการสอนที่มีความยากและซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น มีทักษะการคิด วิเคราะห์และตัดสินใจที่ดี รวมถึงสามารถค้นหาแนวทางใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาโดยใช้หลักการและเหตุผลตามความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนได้ สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ อธิบายได้ดังนี้

1. การเปิดใจกว้าง ครูยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ไวต่อโอกาสที่จะเกิดความลำเอียงและสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของตนเองได้โดยไม่ยึดติดถ้ามีหลักฐานและเหตุผลเพียงพอ
2. ความเป็นระบบ ครูมีความเข้าใจในภาพรวมของงาน จัดองค์ประกอบของงานที่ซับซ้อนให้มีลักษณะเป็นลำดับขั้นตอน เป็นแบบแผน
3. ความอยากรู้อยากเห็น ครูเห็นคุณค่าของการรับข้อมูลอย่างเพียงพอ มีความอยากรู้และเข้าใจจนกระทั่ง แม้ว่ามันจะยังไม่มีความประโยชน์ในปัจจุบัน
4. ความเป็นนักวิเคราะห์ ครูสามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามสถานการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต ประยุกต์ใช้เหตุผลและหลักฐานเพื่อค้นหาทางเลือกต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาได้
5. การขอค้นหาความจริงให้ปรากฏ ครูมีความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้ที่ถูกต้องให้มากที่สุดและเป็นกลางในการสืบค้น ใช้แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ตั้งคำถามเมื่อมีข้อสงสัยอย่างสม่ำเสมอ
6. ความมั่นใจในการคิดของตนเอง ครูมีความมั่นใจในการตัดสินใจโดยอาศัยเหตุผลและข้อมูล มีความแน่วแน่ไม่หวั่นไหวและกล้าเผชิญหน้ากับอคติของครูท่านอื่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาครูให้เกิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ โดยเฉพาะด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ความเป็นระบบ โดยต้องมีการนิเทศและติดตามการวางแผนการปฏิบัติงานของครู การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องมีระบบ มีการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ มีลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน ส่งผลต่อการพัฒนาครูให้มีลักษณะ

นิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งจะช่วยในการพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ผ่านกระบวนการการจัดการเรียนรู้

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ต้องเปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของโรงเรียน ควรจัดการประชุมเพื่อชี้แจงภาพรวมและขอบข่ายของแผนการปฏิบัติงานประจำปี พร้อมทั้งแบ่งกระจายงานเพื่อให้ถ่ายทอดการมอบหมายงานแก่ครูผู้รับผิดชอบและติดตามผลการดำเนินงานซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นระบบ

1.3 ครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ควรมีการวางแผนพัฒนาตนเองในด้านความเป็นระบบ โดยการปฏิบัติงานอย่างเป็นแบบแผน มีความเข้าใจในภาพรวมของงาน มีการจัดลำดับความสำคัญและกำหนดขั้นตอนของงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่และยกระดับคุณภาพผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางหรือกลยุทธ์การพัฒนาครูตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับประเทศ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาครูในระดับที่สูงขึ้น เพื่อกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาครูให้เป็นผู้ที่มีลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์

2.2 ควรวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับการพัฒนาครูตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ โดยการจัดทำเป็นแนวทางการพัฒนาครู รูปแบบการพัฒนาครู หรือคู่มือการพัฒนาครู เพื่อนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาและกำหนดสมรรถนะทางวิชาชีพครูได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรรณาภรณ์ สุตหอม. (2560). การมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2564). ดีอีเอส โชว์ตัวเลขคนไทย แชร่ข่าวปลอมมากถึง 23 ล้านคน พบสื่อมวลชนให้ความสนใจปัญหาข่าวปลอมเพิ่มขึ้น. แหล่งที่มา <https://www.mdes.go.th/news/detail/5095>. สืบค้นเมื่อ 30 ต.ค. 2566.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). การคิดเชิงวิพากษ์ = Critical thinking. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ซีเคซีเสมีเดีย.
- ฐิตาภรณ์ รุ่งราม่า, ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์. (2565). การประเมินความต้องการจำเป็นต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 33(3). 68-79.
- ดำรงศ ชลสุข. (2563). 20 ทักษะที่จำเป็นสำหรับครูยุค 4.0. แหล่งที่มา https://www.matichon.co.th/education/news_1890713. สืบค้นเมื่อ 30 เม.ย. 2567.
- บุญญาภรณ์ วีระพงษ์านันท์, ประพิมพ์พงศ์ วัฒนระรัตน์ และอัจฉรา ประเสริฐสิน. (2561). การพัฒนาแบบวัดลักษณะนิสัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารสุขศึกษา. 41(1). 35-48.

- พรรณนิดา คำนา. (2562). **ปัจจัยเอื้อต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยศิลปากร**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิชญานา ยืนยาว และธีรวิฑู ธาดาตันติโชค. (2562). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น**. 16(1). 470-480.
- พิริยลักษณ์ ศิริสุภลักษณ์. (2556). ความท้าทายของครูพยาบาล: Teach Less, Learn More แห่งศตวรรษที่ 21. **วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 3(2). 73-81.
- รัตนา กาญจนพันธ์. (2557). **การวางแผนการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ.
- โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี. (2565). **รายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ปีการศึกษา 2565**. นนทบุรี: โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี.
- โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี. (2565). **รายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี ปีการศึกษา 2565**. นนทบุรี: โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี.
- โรงเรียนไทรน้อย. (2566). **แผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2566**. นนทบุรี: โรงเรียนไทรน้อย.
- โรงเรียนบางบัวทอง. (2565). **รายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนบางบัวทอง ปีการศึกษา 2565**. นนทบุรี: โรงเรียนบางบัวทอง.
- โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี. (2565). **แผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2565**. นนทบุรี: โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี.
- โรงเรียนราชภัฏรณนิคม. (2566). **แผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2566**. นนทบุรี: โรงเรียนราชภัฏรณนิคม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี. (2565). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)**. นนทบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2556). **การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดรอบด้านเพื่อการตัดสินใจ (Critical Thinking) กิจกรรมโครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ สำหรับผู้บริหารระดับสูง พ.ศ. 2556**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). **รายงานการศึกษาการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจากผลการทดสอบ O-NET และ PISA**. นนทบุรี: 21 เซ็นจูรี่.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพมหานคร: พรินทิวานกราฟฟิค.
- สุนีย์ ผจญศิลป์. (2547). **ผลการสอนแบบไตรสิกขาที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2549). **กลยุทธ์การสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- Boonjeam, W. (2017). Program Development for Primary School Teachers' Critical Thinking. **International Education Studies**. 10(2). 131-138.
- Dubrin, A. J. (1988). **Human relations: A job oriented approach**. New Jersey: Prentice Hall.

- Emidar, E. & Indriyan, V. (2023). The effect of learning planning skills and teaching material development skill on teacher teaching skills. **JPI (Jurnal Penelitian Pendidikan Indonesia)**. 9(3). 1804-1813.
- Facione, P. A., Giancarlo, C. A., Facione, N. C. & Gainen, J. (1995). The Disposition Toward Critical Thinking. **The Journal of general education**. 44(1). 1-25.
- John w. Best. (1981). **Research in Education**. 4thed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Kökdemir, D. (2003). **Decision making and problem solving under uncertainty**. Doctoral Dissertation. Ankara University.
- Lithoxidou, A. & Georgiadou, T. (2023). Critical Thinking in Teacher Education: Course Design and Teaching Practicum. **Education Sciences**. 13(8). 1-14.
- Schwab, K. & Zahidi, S. (2020). **Global Competitiveness Index 2020 World Economic Forum**. From https://www.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2020.pdf Retrieved October 30, 2023.
- Tajularipin, S. (2017). **Relationship between critical thinking disposition and teaching efficacy among special education integration program teachers in Malaysia**. 2nd International Conference and Workshop on Mathematical Analysis 2016 (ICWOMA2016) AIP Conference Proceedings. <https://doi.org/10.1063/1.4972171>.